

OMRÅDEFORNYELSESPROGRAM BORDING +

© Grala/Morten Pedersen

Ikast-Brande
Kommune

Områdefornyelsesprogram Bording +

Januar 2015

Dette hæfte er lavet af Ikast-Brande Kommune

Tilrettelæggelse: Projektleder Jeanette Ishi Lehn, Ikast-Brande Kommune

Layout: Marie Lyster Nielsen, Planafdelingen, Ikast-Brande Kommune

Tryk: Happy & Co

*Fotos Morten Pedersen - Grala, Hausenberg og Ikast-Brande Kommune
Forsidefoto: Bredgade i Bording*

*Kontaktperson: Projektleder Jeanette Ishi Lehn,
Planafdelingen, Ikast-Brande Kommune
tlf. 9960 3303 eller mail jeleh@ikast-brande.dk*

Indhold

Introduktion til Ikast-Brande Kommune	6
Baggrund og historik	6
Social karakteristik	7
Fysisk karakteristik	7
Natur og landskab	9
Aktører og mødesteder	12
Bording erhvervsklima	15
Trafikken i bording	17
Regionale sammenhænge	18
Procesbeskrivelse	21
Fase 1: Samarbejde med 3 ekspertteams	22
Fase 2: Visionsgruppen	28
Fase 3: Bording +	30
Budget for realisering af Bording + Fase 3	33

BILAG

Bilag 1.1 - Analyse og forundersøgelse til visionsopgave "Livet i Bording"	
Bilag 1.2 - Hovedspørgsmål og rammer for visionsopgaven "Ny fremtid for Bording"	
Bilag 2 - Visionsoplæg "Ny Vision for Bording"	
Bilag 3 - Idekataloget Bording Unite[d]	
Bilag 4 - Arkitektkonkurrenceprogram	
Bilag 5 - Projektbeskrivelse af vinderprojektet Bording +	
Bilag 6 - Budget	

"I forhold til de store strømme, som former verden, kan stationsbyer som Bording enten vælge at gå imod strømmen og lade som om, at de ikke står i en ny virkelighed. Eller de kan lægge sig i læ og håbe på, at det går over. Men stationsbyerne kan også vælge at kaste sig ud i strømmen, der så vil føre byen et nyt sted hen"

Citat Professor Tom Nielsen, Stationsbyer i forandring - Bording

Sammen med Ikast-Brande Kommune, Realdania og tre udefrakommende ekspertteams har bordingenserne de sidste 2 år arbejdet intensivt med at formulere en ny byprofil med fokus på fællesskab, bosætning og et aktivt fritidsliv. Resultatet er visionen om den familievenlige pendlerby og idekataloget Bording Unite[d]. Den grundige visionsproces har genoplivet og styrket byens store ressource som frivilligheds- og fællesskabsby, og borgernes idékatalog har dannet grundlag for arkitektkonkurrencen: Nyt Centrum til Bording.

Med vinderprojektet "Bording +" skal Bornings midtby igen være en vital og grøn del af byens hverdagsliv. Omstillingen skal ske ved at koncentrere og intensivere livet i de begrønnede nye byrum og ved at skabe nye attraktive forbindelser mellem centrum og de aktive områder i byens periferi. Intentionen er at dagligdagens gøremål skal trække mange flere mennesker ind gennem midtbyen som til gengæld vil inviterer til ophold og uformelle møder.

Bording Visionsgruppe og erhvervsliv har de sidste 3 måneder samarbejdet med det vindende arkitektteam om at udvikle og præcisere vinderforslaget. Foranalysen, visionsarbejdet og det foreløbige projekt er præsenteret i nærværende program og medfølgende bilag.

Analysen

INTRODUKTION TIL IKAST-BRANDE KOMMUNE

Ikast-Brande Kommune (IBK) hører til i Region Midtjylland. Kommunen, som i 2007 opstod ved sammenlægningen af de tidligere kommuner Ikast, Brande og Nørre Snede, har i dag 40.604 indbyggere fordelt på 736,41 km² og befolkningsprognosen er stigende. Ikast er hovedbyen med 15.030 indbyggere, Brande den næststørste by med 6.960 indbyggere og Bording er kommunens tredje største by, med 2.337 indbyggere. I 2012 havde IBK det næstlaveste uddannelsesniveau i Region Midtjylland, hvilket gør arbejdsstyrken sårbar i en krisetid, hvor produktionsvirksomheder typisk rammes hårdt. Kommunens lave uddannelsesniveau kan også aflæses i det faktum at ca. 9.000 personer dagligt pendler ind – primært fra det østlige Jylland. Tilsvarende pendler 7.400 personer ud for at arbejde hver dag.

Iværksættere, idræt og frivillighed kendetegner kommunen

Erhvervslivet er præget af iværksætterånd og handlekraft, og IBK har mange små og mellemstore virksomheder. Kommunen er også vært for flere globale virksomheder, her blandt Siemens, Bestseller og Kelsens Cookies. De store virksomheder tiltrækker udenlandsk arbejdskraft, og IBK har både en international børnehave, hvor pædagogerne taler engelsk til børnene, en international folkeskole og et internationalt gymnasium i Ikast. Idræt er ligeledes en del af IBK's identitet - præget af den gamle Ikast Kommunes stærke idrætsprofil. Kommunen er hjemmehavn for Fodboldakademiet under

FC Midtjylland, og har et Sportstar College, en idrætsefterskole og idrætshøjskolen ISI. Landets professionelle golftræneruddannelse ligger også i IBK.

Hvad frivilligheden angår, har kommunen 255 godkendte foreninger og et udfoldet frivilligheds- og foreningsliv. Kulturlivet er især markant i Brande, som bragte fokus på kulturen med sig ind i sammenlægningen. Langsomt, men støt øges fokus på kunsten også i den øvrige del af kommunen. I 2010, 2011, 2013 og 2014 præmierede DI (Dansk Industri) Ikast-Brande Kommune med årets pris for bedste erhvervs-klima, og i 2011 kom også Danske Kommuners pris for Danmarks bedste Borgerdialog i forbindelse med områdefornyelsesprojektet, Byfornyelse med Hjertet, i Nørre Snede.

BAGGRUND OG HISTORIK

Bording er en klassisk stationsby fra slutningen af 1800-tallet. Jernbanen kom i 1877 og dermed blev byudviklingen sat i gang. I dag eksisterer kun få af bygningerne fra byens begyndelse, men stationen, hvorfra der stadig er forbindelse til Skjern og Århus, vidner fortsat om Bordings oprindelse som stationsby. I 1960'erne og 70'erne voksede Bording med parcelhuskvarterer sydvest for stationsområdet og på begge sider af Bredgade. I samme periode blev byfesten "Smørhullet" afholdt for første gang og friluftsbadet samt Bording Hallen blev anlagt. Dette er faciliteter og fællesskaber, som kom til at udgøre rammen om Bording som håndboldby og som præger bybilledet og foreningslivet helt op til i dag.

I 2002 slog byen for alvor sin status som handelsby fast med sloganet "Bording – byen hvor der handles". Mens detailhandlens udvikling i nabobyerne Nørre Snede og Engesvang gik i negativ retning, lykkedes det Bording at fastholde butikkerne og etablere sig som erhvervsby med trævareindustri og senere køkkenfirmaet Invita som omdrejningspunkt. Tiden som handels- og erhvervsby er imidlertid løbet fra Bording, der med butiks- og virksomhedslukninger må gentænke sig selv.

SOCIAL KARAKTERISTIK

"Bording er en god og tryk by at vokse op i. Jeg vil gerne give friheden og trygheden videre til mine egne børn. Også sammenholdet og livet i hal-len, hvor alle er der for alle. Bagsiden er, at her også er kedeligt, og at alle kender alle. Det er både godt og skidt"
Citat elev fra Bording Skole 2012

Bording er kendetegnet ved en positiv og opadgående befolkningsudvikling. På trods af dette, var der i 2012 alligevel grund til at være opmærksom på den fremtidige udvikling i Bording. I kølvandet på virksomheds- og butikslukningerne var Bording i fare for at komme ind i en negativ spiral, hvor yderligere virksomhedslukninger, stigende arbejdsløshed og et lavt uddannelsesniveau i kombination med billige boliger på sigt kunne skabe grobund for sociale problemer og en by i langsomt, men støt forfald.

Bordings befolkningsudvikling

Der bor i dag 2.346 indbyggere i Bording, og indbyggertallet har i mange år

været støt stigende. Prognoserne peger på, at der i 2017 vil være små 2400 indbyggere – 200 flere end i 2005. Bording er godt forbundet til de større byer i området og har karakter af bosætningsby.

Potentialer

- Bosætningsby med billige parcelhuse og stigende befolkningstal
- Et positivt billede af unge i og under uddannelse
- Et meget levende og handlekraftigt frivillighedsliv

Udfordringer

- Relativt lille gruppe i den arbejdsdygtige alder
- Få høje indkomstgrupper
- Stor udpendling

FYSISK KARAKTERISTIK

Bording er en klassisk mindre by med korte afstande mellem boliger, institutioner, butikker og idrætsfaciliteter. De centrale områder udgøres af den historiske bymidte omkring Bredgade og stationen samt de tilknyttede parcelhuskvarterer, fritidsarealer og erhvervsområder. Bording har et samlet areal på 7,5 km².

Bymidten og Bredgade

Bredgade ligger i forlængelse af stationen og rummer det historiske Bording og byens centrale hoved- og hande!sgade. I den nordlige del af Bredgade ligger størstedelen af byens butikker, mens bygningerne i den

sydlige del primært anvendes til beboelse. Udover Bredgade rummer bymidten to pladسدannelser, Jens Christensens Plads og Smørhullet. Begge fungerer i dag som parkeringspladser. Smørhullet, som er opkaldt efter det nu nedlagte mejeri, var tidligere byens festplads og har derfor givet navn til Bordings årlige byfest, Smørhulsfesten. Med de seneste års butikslukninger har Bredgade gradvist mistet sin puls og giver i dag indtryk af en halvtom bykerne med få arkitektoniske kvaliteter. Bredgade opleves og fungerer stadig som byens hovedgade.

Foto fra Bredgade

Stationsområdet

Stationsbygningen er en af de få historiske bygninger (fra 1880'erne), som stadig eksisterer i Bording i dag. Stationen er placeret i et åbent, grønt og afsides område i byens nord-østlige del. Til trods for symbolværdien for byen, har den ikke længere nogen reel funktion. Selvom den gamle stationsbygning har i en årrække fungeret som posthus, men postomdelingen er nu flyttet til Herning og huset står tomt. Kommunen arbejder i øjeblikket på at afhænde de ejendomme som ikke er i brug. Lokalrådet har fået stationen tilbudt til en symbolsk pris mod de overtager driften af

bygningen. Der er endnu ikke nogen afklaring. Hvis Lokalrådet takker nej vil kommunen sælge stationen til privat erhverv.

Parcelhuskvartererne

Størstedelen af boligerne i Bording er parcelhuse fra perioden 1960 til 1979. I denne periode blev boligerne primært opført syd for jernbanen i relation til butikkerne i Bredgade. De ældste parcelhuskvarterer ligger i dag tæt på Bording Skole og har adgang til fritidsområdet og Hallen, via en tunnel under jernbanen, som ellers afskærer boligområderne fra fx Bording Hallen.

De nyere parcelhusbebyggelser fra 1980'erne og frem til i dag er overvejende opført nord for jernbanen, bymidten og fritidsarealet. En strukturplan for Bording Nord fra 2010, lægger op til en bebyggelse nord for banen med henblik på at skabe en bydel med naturskøn beliggenhed. Alle parcelhuskvarterene i Bording ligger i gå- og cykelafstand til bymidten, stationen og fritidsarealerne.

Fritidsområdet

Fritidsområdet i Bording ligger nordvest for bymidten med hallen som omdrejnings-

Foto fra Bording Hallen

punkt. Udover hallen består området af Bording Rideklub, Hundeklubben DCH og en mountainbike bane under opførelse. Hallen blev bygget i 1978 og renoveret i 2013. Den består af et fitnesscenter, mødelokaler, café og to haller. Hal A rummer en bane til håndbold og indendørs fodbold, to mini håndboldbaner, seks badmintonbaner, fire volleyballbaner samt to basketballbaner. Den mindre Hal B rummer en minihåndboldbane og to badmintonbaner. Hal B fungerer desuden som gymnastiksal. Hallen gennemgik en større renovering med nytbygning i 2013.

Erhvervs- og industriområdet

Bordings erhvervs- og industriområde er placeret sydvest for bymidten i Bordings udkant og grænser op til vejnettet syd for byen. Det var bl.a. her køkkenfirmaet Invita havde produktion indtil 2009, hvor virksomheden flyttede produktionen til Ølgod. Området er et klassisk industriområde, hvor vejnettet består af brede, lige veje, som fører ud til en række lager- og produktionsbygninger, som er den primære bygningsform i området. Mange 'til salg' skilte står placeret foran de store bygninger. I dag er Invitadirektøren vendt tilbage til sin by og har startet et nyt firma i de gamle fabriksbygninger sammen med en netbutik.

Potentialer

- Bosætningsby med nye parcelhuskvarterer
- Kort afstand mellem boliger, institutioner, butikker og idrætsfaciliteter
- Stort veludstyret og populært fritidsområde

- Masser af kvadratmetre bl.a. i industriområdet med muligheder for både nye og midlertidige formål

Udfordringer

- De tomme industribygninger og deres langsomme forfald
- Ganske få historiske bygninger
- Det historiske centrum, Bredgade er ramt af tiltagende funktions-tømning

"Bording er ved at blive en spøgelsesby"

"Vi skal styrke det nuværende og tænke mere innovativt i forhold til byen og dens muligheder"

"Der mangler musiklokaler til byens unge – kunne man bruge nogle af de tomme erhvervslokaler til dette?"

Citater fra borgere

NATUR OG LANDSKAB

Landskabet omkring Bording består af bakkeøer med marker, brakmarker og grønne områder med skov samt eng- og mosearealer i relation til Bording Å. Naturen er kendetegnet ved at være bynær med potentiale for bedre udnyttelse, men tilgængeligheden er dårlig. Udover det lille skovområde, Vestskoven, de grønne områder omkring Bording Hallen samt enkelte stier er det vanskeligt at komme ud i naturen.

Udsigt og bakkeøer

Bording er kendetegnet ved et stigende terræn fra syd mod nord. Det højeste punkt er Bakken nord for byen med 84 meter. Bording er placeret på en bakkeø, der er let kuperet med et bakket terræn.

Bordings bakkeø udgør en rekreativ kvalitet i et ellers fladt Midtjylland, og landskabet i Bording giver således mulighed for både kælkebakke om vinteren og enkelte lokale udsigtspunkter.

Åen og de grønne områder

Bording Å er 5-6 km lang og indgår i Karup Å-systemet nordvest for byen. Åen udspringer umiddelbart øst for Bording by, men deler sig nordvest for byen, hvor en udrettet del af åen, Bodholt Bæk, løber ned gennem fritidsarealet ved Bording Hallen. De grønne områder ved åen består af eng, mose og overdrev og har

potentiale for fiskeri og er et yndet rekreativt område for bordingenserne.

De grønne områder er imidlertid sumpe og svært tilgængelige store dele af året – særligt neden for Bording Hallen i det område, som tidligere udgjorde åens naturlige forløb. For enden af Sønderborgvej ligger Vestskoven, som også udgør et vigtigt rekreativt område for Bording. Mange af byens borgere oplever dog området som "for velfriseret" og foretrækker områderne langs åen.

I 2005-2006 udarbejdede Lokalrådet et skitseprojekt om genslyngning af Bording Å. Det fik politisk interesse og NIRAS har skitseret projektet, der samlet inkluderer strækningen syd for Firhuse mod øst til udløbet af Bodholt Bæk i byens vestlige udkant samt en strækning af Bodholt Bæk.

Luftfoto over Bording fra 2012

Stier

I landskabet omkring Bording eksisterer en række stier, som fungerer som løbe- og gåruter. Disse forbinder Bording med naboerne og udgør et godt alternativ til de trafikale veje. Den gamle kirkesti til Bording Kirkeby, hvor Bordings kirke og kirkegård ligger, er dog helt tilgroet og kan ikke længere benyttes. Desuden overskæres stierne mange steder af jernbanen og de store veje, da stierne ikke udgør et system. Man kan derfor ikke bevæge sig hele vejen rundt om Bording og må gå en stor omvej for at komme gennem tunnelen fra parcelhuskvartererne til Bording Hallen – selvom disse ligger direkte over for hinanden.

Naturen er koblet af byen mange steder pga. trafikale barrierer, som deler de

ellers by-, bolig-, og institutionsnære landskaber i tre separate områder.

Landskabet som ikke-aktiveret ressource

Generelt er naturen ikke fremtrædende i Bordings selvforståelse og bordingerne kører hellere til fx Nørre Snede eller Bølling Sø, når de skal gå tur eller have en særlig naturoplevelse. Disse steder fungerer som rekreative og kulturelle udflugtsmål for hele regionen pga. det let tilgængelige og smukke landskab med mulighed for rundstrækninger.

I Bording er der ingen på forhånd etablerede rundture og landskabet bærer præg af landbrug, men som en borger siger: "Vi kunne måske lige så godt gå turen hér".

Potentialer

- Naturnære boligområder
- Genopretning af kirkesti til Bording Kirkeby forbinder Bording med kirken og bringe de to byer sammen, så bordingenserne kan gå til kirkegården
- Naturen er en god mulighed for at koble fx bevægelse og undervisning med natur- og fritidsoplevelser

Udfordringer

- Trafikale barrierer
- Sump og oversvømmelser store dele af året
- Mangel på landskabelige vartegn
- Vedligeholdelse af nuværende stier

"Vi kunne måske lige så godt gå turen hér"

"Vi mangler sammenhængende stisystemer og motionstier rundt om Bording"

"Det kunne være en god ide med etablering af sø med mulighed for rekreative fritidsbeskæftigelser, som fx kanosejlad, lystfiskeri og mountainbiking"

Citater fra borgermøde

AKTØRER OG MØDESTEDER

Bording er karakteriseret ved at have gode institutioner samt mange aktive borgere og et rigt foreningsliv med hallen som det ubestridte samlingspunkt. Frivilligheds- og foreningsprofilen er byens store fortrin. I visse delområder som fx skolen og fritidsarealerne er intensiteten høj, mens de fleste andre dele af byen har karakter af bagsider uden aktivitet – selv i centrale og bolignære dele af byen som fx Bredgade. På tværs af generationerne udtrykker borgerne et ønske om, at Bording skal blive en by med flere uformelle mødesteder og mulighed for aktiviteter, som ikke altid er prædefinerede og idrætsorienterede.

Institutionerne

I Bording har kommuneplanen status som by med lokalcenterfunktion. Det betyder, at byen betjener oplandet med skole, daginstitutioner og plejehjem samt at den offentlige transport til Ikast og Brande prioriteres. Positionen som lokalcenterby betyder også at skolen og de øvrige institutioner umiddelbart ikke er truede af lukning.

Bording Skole og Ungdomsskole

I byens sydlige område på hjørnet af Borgergade og Solsortegade ligger Bording Skole, som har 454 elever fra by og opland fra o. til 9.klasse. Skolen har et godt ry og er velfungerende. Det er også her byens Ungdomsskole og SFO er placeret. Ungdomsskolen har en række fritidsaktiviteter og samarbejder med ungdomsskolen i Ikast. Byens børn og unge skal derfor med bus til Ikast, hvis de ønsker at deltage i aktiviteter, som Bording ikke kan tilbyde. I Bording hedder kurserne Kreativ syning, Mesterkokken, Rock Band, Filmklub, Glaskunst,

Digitalt Foto samt Skind og Læder, mens Ikast supplerer med Opfinderværksted, Skuespillertræning, Showdance og Konditorkunst. Der efterspørges muligheder for et samlingssted for byen unge i alderen 14-18 år.

Foto fra skolen

Bording Børnehave og dagplejere

Bording har en børnehave, som er fordelt på tre forskellige steder i byen med ca. 150 børn sammenlagt. Byen har ligeledes omkring 20 dagplejere, der passer mellem 70 og 80 børn. En børnemasterplan som samler børnehaven på én adresse er udviklet af Årstiderne Arkitekter.

Plejhjemmet Kærteminde

Byens plejhjem, der ligger sydøst for stationsområdet, blev bygget i 1970'erne og tager sig af Bordings og oplandets ældre. Udover at fungere som plejhjem er institutionen også et mødested for byens pensionister. Plejhjemmet har et positivt ry blandt borgerne og udgør et centralt sted i byen. Det bliver betegnet som et livligt mødested, hvor der afholdes fester, gudstjenester og er fitnessfaciliteter. Ældrecentret oplever alligevel færre og færre beboere. Flere ældre end tidligere vælger at bo i Ikast eller Brande frem for Bording.

Hestelund Efterskole

Godt 3 km nordvest for Bording ligger Hestlund Efterskole. Efterskolen er kristen med tilknytning til KFUM & KFUK og Indre Mission. Efterskolen har en fast ugentlig dag i Bording Hallen og benytter også friluftsbadet om sommeren. Derudover bruger eleverne byen til indkøb.

Foreningslivet

Trods det, at elitehåndbolden i 2007 flyttede fra Bording til Ikast, er idræts- og foreningskulturen stadig en stærk identitets- og fællesskabsmarkør i Bording, som går på tværs af generationerne. De frivillige i idrætsforeningerne, særligt i forbindelse med håndbold og fodbold, tæller både voksne og unge, hvor sidstnævnte træner de yngste rækker. Forældre og bedsteforældre støtter op som tilskuere til de mange kampe og deltager selv i foreningsaktiviteter som frivillige og aktive. Men også i foreningslivet er der begyndende tegn på tilbagegang. I flere af bestyrelserne er der mangel på udskiftning og for få yngre medlemmer. Borgere nævner, at foreningerne er præget af en "vi gør, som vi altid har gjort" kultur og ønsker, at foreningslivet skal satse på mere kreative, kulturelle tilbud i fremtiden.

Foto fra fællesspisning

Bording Hallen

Bording Hallen huser mange af Bording's foreninger. De klassiske sportsgrene er håndbold, badminton, fodbold og gymnastik. Hallen blev opført på borgernes eget initiativ, og foreningerne samlede penge ind og mange lagde arbejdskraft i byggeprocessen. Bording Hallen har således en særlig plads hos byens borgere. Som én elev på skolen udtrykker det: *"Min far har været med til at bygge den her hal, og nu gør mine børn og jeg brug af den"*.

En stor del af byens sociale liv udfolder sig således i og omkring hallen. Her mødes borgere i alle aldre, og halbestyreren vurderer, at hallen ugentligt bruges af ca. 980 – 1000 mennesker og i weekenderne af omkring 700 mennesker. Særligt hallens cafe fungerer som socialt centrum, og som en af byens unge lidt ironisk konstaterer: *"hvor man i Århus ville mødes på en café, mødes man i Bording i hallen"*.

Bording Friluftsbad

Bording's Friluftsbad, som de seneste år har været lukningstruet, drives i dag udelukkende af frivillige. Krise og driftsbesparelser truede for alvor badet i 2011, men en massiv lokal opbakning, en underskriftsindsamling

Foto af Hanne, Bording Friluftsbad

med 1300 underskrifter og villighed til at drive projektet udelukkende med frivillig indsats reddede badet. Efter budgetvedtagelsen i februar 2011 overtog en lokal borgergruppe derfor Bording Friluftsbad med et kommunalt driftstilskud på 300.000 kr. Badet åbnede for sin første sæson på frivillig arbejdskraft i maj 2011. Da sæsonen sluttede i september var besøgstallet på 5.811 badegæster. Springbassinet var ikke åbent i 2011 af hensyn til økonomien og pga. mangel på de 20-22 livreddere, som skal til at sikre en badesæson i det dybe bassin. Bording's Friluftsbad er ligeledes et af byens vigtige mødesteder, som også tiltrækker børn og børnefamilier fra nabobyerne.

Byens hunde- og rideskoler

Hunde- og rideskolen er placeret i samme område som Bording Hallen. Hundeskolen er en del af Danmarks civile Hundeførerforening og tiltrækker, udover borgere fra Bording, mange aktive medlemmer fra de omkringliggende egne. Byens rideskole er kendt for at have et godt ry. I modsætning til nogle af de omkringliggende rideskoler er Bording's rideskole karakteriseret ved at være *"en rideskole for os almindelige mennesker"*, som et af klubbens medlemmer fortæller.

FDF-huset

FDF-huset er mødested for spejderne i Bording og huser tillige aktiviteter fra det mere traditionelle til teater og talentshows. Derudover har Bording Danmarks største tamburkorps inden for FDF. Grundarealet omkring FDF-huset er stort og giver gode mulighed for en række udendørs aktiviteter. Her er blandt andet en ni meter høj klatrevæg. Udover at være mødested for

de lokale spejdere bliver huset brugt af mange andre, såsom dags- og sundhedsplejen samt til private arrangementer.

Missionshuset

På hande­lsgaden ligger Bordings Mis­sionshus, som bruges af det kristne miljø i Bording. Foruden missionshuset er kirken, som ligger et par kilometer nordvest for Bording i Bording Kirkeby, et relevant mødesteder for disse grupper.

Foto fra missionshuset

Lokalrådet

Bording Lokalråd blev oprettet i januar 2010 med det formål at være byens tælerør i forhold til ønsker og drømme for Bording. Lokalrådet får 10.000,- kr. om året i økonomisk støtte fra kommunen og arbejder bl.a. ud fra Visionsgruppens arbejdsnotat "Bording – et byområde i udvikling eller afvikling?". Lokalrådet er en synlig og velintegreret aktør i Bording.

"Hallen er der, hvor vi er"

"Hallen er hele byens mødested"

Citater fra borgermøde

Potentialer

- Foreningslivet som driver for fællesskab og byens sociale liv
- Foreningslivet kan markedsføre Bording som attraktiv boligby
- Bording Hallen som driver: stort set hele byen kommer i hallen
- Foreningsliv på tværs af generation

Udfordringer

- Manglende koordinering mellem de forskellige foreninger
- Det er vanskeligt at engagere en ny generation af foreningsfolk
- Manglende synergi blandt foreningerne, som ligger spredt over byen
- Et traditionelt foreningsliv præget af en 'vi gør, som vi plejer' kultur
- Fare for et stagnerende og for ensidigt kultur- og fritidsliv.
- Hvis foreningslivet skal udvikle sig, kan der være behov for en værdig kulturel modspiller til idrætslivet.
- Mangel på uformelle mødesteder

BORDING ERHVERVSKLIMA

En af de aktuelle udfordringer for Bording er spørgsmålet om, hvad der skal ske i byens lukkede butikker og funktionstømte erhvervsbygninger. I lokalplanen for Bording bymidte fra 2001 bliver Bording beskrevet "som en dynamisk by med et velfungerende handelsliv." En gåtur gennem byen, små 15 år senere, tegner dog andet billede. Både hande­lsgaden og industriområdet bliver af borgerne nævnt som byens triste

og utrygge områder, der vidner om en svunden tid. Dette står i skarp kontrast til den generelle udvikling i Ikast-Brande Kommune, som igen og igen bliver kåret til årets erhvervskommune.

Tomme butikker og lokaler

De tomme butikker og bygninger ligger først og fremmest i relation til Bredgade og Fabriksvej.

Mange af butikkerne i Bredgade er lukket. Bording Hotel er lukket og til salg, og slagteren er lukket. Imerco er lukket, men ejeren holder lejlighedsvis åbent og sælger nu genbrug. Andelskassen Midtvest og kiosken i forbindelse med blomsterhandlen

er også lukket. Kort efter Andelskassens lukning, blev bygningen købt af Martins Tæppemontage A/S og en ny butik er derfor kommet til i hovedgaden. Tæppehandlen har dog begrænsede åbningsdage i løbet af ugen.

Seneste markante lukning i Bredgade kom i juli 2011, hvor SuperBest nedbrændte til grunden og dermed efterlod et markant tomrum i bymidten. Lukningen af SuperBest ses som et stort tab for borgerne og har medført, at mange nu handler i de omkringliggende byer tæt på deres arbejdsplads. En stor del af borgerne har således ikke længere deres daglige færden i hande ls gaden.

Foto fra Brandtomten i Bredgade

Byens forhenværende identitet som handels- og industriby er således langsomt, men støt ved at ændres. Udviklingen ses som en reel udfordring af borgerne, da flere finder det vigtigt at bo, hvor de arbejder; for nogle var det grunden til, at de i sin tid flyttede til byen.

Eksisterende butikker og erhverv

Der er i dag 510 registrerede virksomheder i Bording, hvoraf ca. 250 er enkeltmandsvirksomheder, som primært beskæftiger sig med landbrugsproduktion. De erhverv, der er tilbage, er primært placeret i Bredgades nordlige ende samt i industriområdet.

En af de få virksomheder i Bording, som klarer sig godt er byens kombinerede jagt- og hårde hvidevarehandel ved navn Kr. O. Skov A/S. Modsat byens generelle erhvervsudvikling har denne forhandler formået at holde gang i handlen og tiltrække kunder fra hele landet, selv Prins Henrik køber jagtudstyr hos Kr. O. Skov. Også byens bageri, som ligger i Bredgade tæt på stationen, er kendt for sine gode og billige brød og kager. Udover Kr. O. Skov og Bording Bager er følgende butikker tilbage i hovedgaden:

Solveig (frisør), Egeblomster, Fakta, Akvariefisk, Den Jyske Sparekasse, Hjerter Syv, Long John og Bording Pizzeria.

Udvikling i det nye erhvervsområde ved Pårup, som ligger ud til den nye motorvej, vil skabe nye arbejdspladser kun 5 km fra Bording. Erhvervsarealerne er udlagt med henblik på at styrke områdets fremtidige erhvervsudvikling og styrke mulighederne for bosætning i Bording og Engesvang.

Potentialer

- Skolen har for høj bebyggelsesprocent og mangler friareal.
- Det nye erhvervsområde ved Pårup giver mulighed for at trække arbejdspladserne "hjem igen", når motorvejen er færdigbygget

Udfordringer

- De mange tomme butikker i hovedgaden signalerer tilbagegang og stilstand
- Folk handler, hvor de arbejder

"Det ligner en spøgelsesby, når de tomme Invita-bygninger ligger så synligt fra indkørslen til byen."

"Vi er kåret til årets erhvervs-kommune, det må kunne udnyttes."

"Fjern det gamle og grimme"

Citater fra borgermøde

TRAFIKKEN I BORDING

Klochsvej, Søndergade og Bredgade udgør tre vigtige trafikforbindelser i Bording, som alle samles i krydset ved stationen. Klochsvej udgør den nordvestlige indfaldsvej til Bording og forbinder byen med Bording Kirkeby og Viborg. Klochsvej udgør desuden forbindelsen til Bording Hallen. Klochsvej deler sig i Bredgade

og Søndergade hvor førstnævnte udgør Bordings lokale hoved- og handelsgade, mens Søndergade er byens skolevej. Søndergade forbinder samtidig Bording og Viborgtrafikken med motorvej E15 og hovedvej 15 mellem Ikast og Silkeborg.

Biltrafik

Klochsvej, Søndergade og Bredgade er alle præget af gennemkørende, tung trafik. Dette gør sig især gældende for stærkningen Klochsvej-Søndergade med 2.911 gennemkørende biler på et almindeligt hverdagsdøgn.

Bording og byens bløde trafikanter er således udfordret af, at Klochsvej og Søndergade både udgør meget benyttede regionale gennemfartsveje og vigtige lokale forbindelser for skole, hjem og fritidsaktiviteter.

Foto fra Søndergade

Mange af Bording Hallens brugere oplever, at bilisterne på Klochsvej i høj grad overstiger hastighedsgrænsen og af samme grund kører mange forældre deres børn i skole, fordi de ikke tør lade dem krydse Søndergade. Dette gælder selv familier, som bor i parcelhuskvarteret på den anden side af

Søndergade og direkte over for skolen. Trafikudvalget i Bording Lokalråd har længe arbejdet for at lave en sikker overgang til hallen. Hverken Klochsvej eller Søndergade har cykelstier.

Potentialer

- Hurtig forbindelse til de omkringliggende storbyer som Århus, Silkeborg og Herning

Udfordringer

- For meget gennemkørende trafik gennem byen
- Skole- og fritidstrafik opleves utryg.

REGIONALE SAMMENHÆNGE

Bording har god forbindelse til de omkringliggende større byer. Fra Bording er der ca. 10 minutters bilkørsel til Ikast, 15 minutter til Herning, 20 minutter til Silkeborg, 40 minutter til Viborg og omkring en times kørsel til Randers og Århus. Bording er desuden forbundet med Skjern og Århus med tog. Bordings regionale placering ændres markant med udbygningen af motorvej E15. Bordingenserne bruger særligt de omkringliggende byer til indkøb og byture.

Offentlig transport

Togbanen mellem Skjern og Århus er afgørende for de offentlige transportmuligheder i Bording. Særligt forbindelsen til Silkeborg og Århus har stor betydning, og der er derfor stor utilfredshed med, at frekvensen er ændret fra halvtimedrift til timedrift. Udover toglinjen afgår der busser

Illustration over regionale sammenhænge fra 2012

til de omkring liggende byer. Ikast ligger ca. en halv times kørsel fra Bording med bus, mens det tager omkring halvanden time at komme til Århus med tog.

Motorvejen mellem Herning og Århus

Hovedvej 15 ligger umiddelbart syd for Bording og forbinder byen mod øst via Silkeborg og vest via Ikast og Herning. Herning-motorvejen stopper i dag umiddelbart sydvest for byen, men med færdiggørelse af motorvej E 15 og den sidste strækning gennem Silkeborg vil man kunne køre hele vejen fra Bording til Århus i ét stræk.

Med udbygningen af motorvejen bliver trafikmængden på hovedvejen syd om Bording kraftigt formindsket, hvilket kan

betyde at én eller begge af de eksisterende tankstationer på hovedvejen må flytte eller lukke. Motorvejsforbindelsen mellem Herning via Bording til Århus er helt færdig i 2016, og så vil Århus være under en halv times kørsel væk.

Bordingensernes brug af de omkringliggende byer

Borgerne i Bording gør i høj grad brug af de omkringliggende byer i deres hverdags- og fritidsliv. De primære arbejdsbyer er Silkeborg og Ikast, efterfulgt af Herning. I forhold til kulturtilbud såsom teater, kunst, koncerter og sport er Herning en af de mest besøgte byer af Bordingens borgere. Ifølge byens unge tager man tager til Silkeborg for at gå i byen,

særligt i værtshusgaden Nygade. Silkeborg tiltrækker desuden folk om sommeren, hvor byen afholder festivaler.

Indkøb af dagligvarer synes at hænge sammen med arbejdspladsernes placering uden for Bording. Både i Herning, Ikast og Silkeborg bliver dagligvarebutikkerne i disse dage flyttet ud til det regionale vejnet for at tiltrække den regionale handel. Blandt de øvrige aktiviteter indgår familiebesøg, svæveflyvning og fodbold.

Potentialer

- God infrastruktur – hurtig adgang til de andre byer

Udfordringer

- Der er potentiale i at brande Bording som bosætningsby med let adgang til bl.a. kulturtilbud, jobs, sport, koncerter og kunst, og med kollektiv transport til og fra kulturtilbuddene, hvis bilen bør blive hjemme.
- Handlen i Bording forsvinder i takt med, at Bording borgere bliver pendlere
- Når motorvejen kommer, vil trafikken blive ledt uden om Bording by

Foto af tidligere Imercobutik i Bredgade

Proces

PROCESBESKRIVELSE

I foråret 2012 blev ni eksperter inviteret til Bording af Ikast-Brande Kommune for at opleve byens kvaliteter og for at give deres bud på, hvordan Bording bedst kan udvikle sig i fremtiden. Eksperterne oplevede bl.a. Bredgade, besøgte skolen, talte med Bordings unge, gik ture i landskabet omkring byen, oplevede livet i Bording Hallen og besøgte Bording Fri-luftsbad. Først og fremmest diskuterede eksperterne deres forslag og ideer til en ny fremtidsvision for Bording med en udvalgt gruppe af Bordings aktive og engagerede borgere, de såkaldte "portnere".

På to workshops fremlagde eksperterne deres visionsforslag og fik feedback fra den lokale gruppe. Resultatet af arbejdet er tre forskellige visioner og forslag til, hvordan Bording kan komme til at se ud i fremtiden.

De ni eksperter arbejdede i tre teams med hver sit fokus. Team 1's vision satte fokus på kultur, Team 2's vision satte fokus på erhverv og Team 3's vision satte fokus på frivillighed og foreningsliv. Disse tre visioner blev til ét samlede visionso-plæg "Ny Vision for Bording" som Bording og Ikast-Brande Kommune brugte som afsæt til at arbejde videre med. Se visionsoplægget på bilag 2.

Eksperternes input til en ny vision for Bording var som sagt resultatet af den indledningsvise visionsproces fase 1. Visionsoplægget giver et kort re-sumé af de tre visioner og samler de mest interessante, visionære og sam-tidig realistiske ideer fra alle tre.

Udfordringen i visionsudviklingen har været at gentænke og udfordre Bordings historiske identitet og arbejde handlings-orienteret og konkret med de nye udvik-lingsmuligheder, som bl.a. opstår med åbningen af den samlede motorvejs-forbindelse mellem Herning og Århus i 2016.

Arbejdet med at samle ideerne i visions-oplægget bygger på diskussioner mel-lem Ikast-Brande Kommune, Realdania og de mange input, som portnerne har givet undervejs i processen. Visionsoplægget var altså et bud på et koncentrat af den hidtidige udviklingsproces og et grundlag for det videre arbejde med at udvikle Bor-ding – en proces, som borgere og kommune drev i fællesskab det efterfølgende år.

Visionsudviklingens aktører

Visionsprocessens første fase tilsigtede at skabe en god balance mellem eksterne og lokale aktører. Hvor de eksterne aktører repræsenteredes af de tre tværfaglige ekspertteams, repræsenteredes de lokale aktører af en særlig borgerfølgegruppe, portnerne. Portnergruppen bestod af 30 borgere, der bredt repræsenterede beboere, aktiviteter, institutioner m.m. i Bording.

Hvor eksperternes opgave var at sikre den faglige kvalitet og komme med nye perspektiver på Bordings fremtid, var portnernes opgave at kvalificere, kommenter og forankre visionsarbejdet. Bording er kendetegnet ved mange ildsjæle og et rigt foreningsliv, og der var derfor grundlag for et godt samspil mellem portnere og de tre udefrakommende teams.

Visionsudviklingens proces

Processen har strakt sig over i alt 3 faser:

FASE 1: Ekspert workshops

FASE 2: Visionsgruppen udvikler Idekataloget Bording Unite[d]

FASE 3: Workshops med arkitekterne om vinderprojektet Bording +

Nedenstående er en gennemgang af de tre faser. Fase 1 beskrives her, fase 2 har sit eget selvstændige idekatalog som vedlægges som bilag 3, og fase 3 beskrives her med tilhørende projektbeskrivelse på bilag 5.

FASE 1: SAMARBEJDE MED 3 EKSPERTTEAMS

Analyse og borgermøde

Analysedelen udgør visionsudviklingens udgangspunkt. Se analysedelen på bilag 1.1 og 1.2.

Analysearbejdet karakteriserer Bordings udvikling og kortlægger byens aktører, ressourcer, funktioner og værdier. Analyserne bygger på både statistik og kvalitativ viden om livet i Bording, der særligt blev indsamlet i forbindelse med et borgermøde i december 2011, hvor 175 borgere var mødt op. Borgermødet og analyserne udgør grundlaget for udvælgelsen af portnerne samt identificeringen af de vigtigste tematiske problematikker.

De nye visioner for Bording tager udgangspunkt i Bordings sociale og fysiske res-

sourcer og potentialer samt forholder sig til borgernes input fra borgermødet, men de tre ekspertteams opfordredes i høj grad til at tænke visionært – og til at løfte borgernes ideer, overraske eller tænke i helt andre scenarier end de oplagte.

Ekspertteams:

1: SAMMEN OM LANDSKABET

Team U.I.We:

Christian Pagh, cultural planner

Tom Nielsen, arkitekt

Jakob Øster, politolog

2: BORDING KULTURLANDSKAB

Team Transform:

Rune Bach, arkitekt

Kenneth A. Balfelt, billedkunster

Kristoffer L. Weiss, filosof

3: BORDING UNITE[D]

Team Bascon Metopos:

Anne Mette Boye, arkitekt

Pia Heike Johnsen, sociolog

Marianne Levinsen, fremtidsforsker

Visionsudvikling og besigtigelse

Selve visionsudviklingen varetog tre eksperterne tværfaglige ekspertteams. Hvert team bestod af en byplanfaglig og en samfundsfaglig profil. Hvert team havde derudover hhv. en kunstnerisk, erhvervsmæssig og forenings/fritidslivsorienteret profil. Det enkelte teams særlige profil betød ikke at fx erhvervs-teamet udelukkende skulle forholde sig til erhverv og ikke måtte medtænke andre temaer eller problematikker i deres

visionsforslag som fx kultur, foreningsliv eller noget helt fjerde. De tre teams skulle i stedet se deres profil som det særlige filter, som sikrer forskelligheden i de tre endelige visioner. De tre teams udviklede først og fremmest de visioner, som hvert enkelt team mener, er bedst for Bording på baggrund af teamets samlede kompetencer.

Workshop med partnere

Midtvejs i visionsudviklingen mødtes de tre teams og portnergruppen til en workshop i Bording. Her præsenterede de tre teams deres foreløbige visionsforslag for portnerne, der fik mulighed for at kommentere på de tre oplæg. Hvor eksperternes rolle var at komme med det udefrakommende perspektiv og sikre faglig højde, var det portnerens rolle at fortolke, vinkle og kvalificere visionerne i forhold til deres egen og Bordings kontekst. Efter workshoppen rejste de tre teams hjem med feedback og indarbejdede kommentarerne samt færdigudviklede visionerne på det nye fælles grundlag.

Præsentation for Portnerpanelet

Som afslutning på visionsudviklingen præsenterede de tre ekspertfaglige teams hver deres vision for portnerne. Forud for præsentationen sendte de tre teams det endelige visionsmateriale til Ikast-Brande Kommune. På selve præsentationsdagen præsenteredes de tre visioner for portnerne som fik mulighed for at kommentere på forslagene og i fællesskab med de tre teams debatterer de spørgsmål, som rejste sig i forlængelse af de tre færdige visioner.

Sammenstilling af visionsforslagene

På baggrund af portnerens og de tre teams afsluttende dialog om de tre visioner udar-

bejder Ikast-brande Kommune sammen med Hausenberg et diskussionsoplæg til borgerne i Bording og politikerne i Ikast-Brande Kommune. Oplægget skulle sammenstille de tre visionsforslag og udpege forskelle og ligheder, synergier og samspil og tydeliggøre eventuelle dilemmaer i forhold til Bordings fremtidige udvikling.

Formålet var at få det maksimale udbytte ud af forskellighederne og udviklingsperspektiverne i de tre teams' forslag og skabe et solidt grundlag for den lokale debat i Bording og den politiske proces i kommunen. Denne sammenstilling præsenteredes af Ikast-Brande Kommune og Hausenberg på et åbent borgermøde for hele byen. På det møde samledes også Bording Visionsgruppe som blev den gruppe som fik til opgave at optrevle Ny vision til Bording, for at gøre det til byens endegyldige egen vision.

Ny Vision til Bording

De tre visioner peger alle på, at Bording rummer potentiale for at styrke sin profil som bosætningsby med særligt fokus på familieliv, foreningsliv og grønne omgivelser – en byprofil, som også åbner op for nye former for erhverv og understøtter det lokale engagement, som kendetegner Bording.

Det nye visionsgrundlag handler om at skabe bedre sociale netværk mellem mennesker, foreninger og generationer i Bording og bedre fysiske forbindelser mellem de vigtigste mødesteder i Bording, herunder særligt hallen, skolen, friluftsbadet, forsamlingshuset, stationen og Bredgade. Bording Unite(d) er derfor valgt som procesoverskrift for en ny vision for Bording.

1. Hvad for en by skal Bording være?

På tværs af de tre visionsforslag er der enighed om, at Bording skal satse på at være en familievenlig bosætningsby, hvorfra indbyggerne pendler til Midtjylland og store dele af Østjylland herunder Aarhusområdet.

Den historiske erhvervs- og handelsprofil er ifølge de tre teams for svækket til, at det er realistisk at tro, at den igen kan blive grundlag for Bordings identitet.

Dermed ikke sagt, at der ikke skal være produktionsvirksomheder eller handlende i Bording. De indgår blot som elementer i den familievenlige bosætningsby. Ser man på tværs af de tre visionsforslag vurderes særligt fire kvaliteter at være afgørende for, at Bording kan blive en attraktiv familievenlig bosætningsby:

- Frivillighedskulturen og de mange muligheder for fritidsaktiviteter
- En god offentlig service med attraktiv børnepasning, en ambitiøs folkeskole og velfungerende ældrepleje
- Landskabet i og omkring Bording
- En infrastruktur og byplan, som understøtter visionen om at skabe bedre forbindelser mellem det sociale liv og foreningslivet

2. Hvad skal Bording bygge videre på?

Bording skal først og fremmest bygge videre på sit gode foreningsliv, lokale

engagement, en stærk skole og mange muligheder for idræts- og fritidsaktiviteter.

Alle byens eksisterende kvaliteter kan dog styrkes og udvikles:

- Bordings frivillighedskultur udgør en vigtig eksisterende kvalitet og et fundament for udviklingen af "Den gode familieby".
- Friluftsbadet udgør allerede i dag et foregangseksempel for nabobyer – dette kan eksempelvis udvikles og udbygges – både organisatorisk og fysisk. Derudover har Bording en lang række fritidsfaciliteter organiseret omkring Bording Hallen som med fordel kan åbnes og forbindes bedre med resten af byen.
- Skolen udgør allerede i dag en vigtig aktør i Bording og for det store skoleopland. De tre visionsforslag har mange ideer til, hvordan skolen kan involveres endnu mere i byens udvikling. Det samme kunne vise sig at være tilfældet i forhold til daginstitutioner, klub og plejehjem.
- Landskabet ligger som en uudnyttet rekreativ ressource hele vejen rundt om Bording, men er svært tilgængeligt og mangler flere steder oplevelseskvaliteter. Der kan derfor med fordel skabes adgang til landskabet, og det skal trækkes ind midt i Bording. I forlængelse heraf kan Bordings placering i "Danmarks spisekammer" udnyttes som en vigtig ressource – fx i forbindelse med nye former for erhverv.

3. Hvad skal Bording være kendt for i regionen?

Med tiden skal Bording også regionalt opnå identitet og ry som et godt sted at bo – særligt for børnefamilier fra Østjylland, og som et sted, hvor der er et stærkt foreningssliv og mennesker med engagement og lyst til at deltage i det lokale liv. Bording kan desuden blive kendt i regionen som en grøn by, hvor man er tæt på landskabet – dette kan også afspejle sig i byens fysik og boligudbud – og landskabet skal være synligt både fra stationen og hovedgaden, når man kører igennem Bording. På sigt kan Bording bruge dette som brand – evt. i forbindelse med udviklingen af et lokalt marked.

I dag kommer mange forbi Bording for at handle i K. O. Skov eller hos bageren. Kan man holde lidt længere på disse – fx ved at have et interessant landskab, en grøn bymidte eller et fælles foreningshus, hvor der er liv og noget at kigge på?

På sigt kan Bording blive kendt for en eller flere unikke steder eller begivenheder: Byen med det grønne centrum, Bording marked, Bording skole-OL, landskabsbyen Bording osv. Udviklingen af disse steder og begivenheder, som skal gøre visionen

Foto af bageren Thomas og Janne

konkret for borgere og bosættere, skal ske i et samarbejde med Ikast-Brande Kommune, men skal i høj grad ske på baggrund af borgernes egne initiativer.

4. Hvilke fysiske forandringer skal ske i Bording?

Flere af eksperterne foreslår, at der igangsættes en række fysiske tiltag – både på den korte og lange bane. På tværs af de tre visionsforslag lægges op til at styrke bosætningsbyen med udgangspunkt i fysiske forandringer følgende steder:

- Bredgade - stationen - smørhullet
- Skolen - svømmebadet - forsamlingshuset
- Hallen og fritidsområdet
- Landskabet omkring Bording

5. Hvordan skal byen organisere sig?

Ekspertene lægger ligeledes op til, at der igangsættes en række organisatoriske tiltag, som først og fremmest omhandler en ny organisering, styrkelse og udvikling af frivillighedskulturen i Bording.

Frivillighedskulturen kan styrkes, så det bliver sjovere og lettere at være frivillig. Dette kan fx ske gennem udvikling af nye organiseringsformer, som mindsker og fordeler de administrative byrder og understøtter synergi mellem foreninger. Derudover peger visionsarbejdet på, at der skabes mulighed for at deltage i aktiviteter

på mere spontan, uformel og uorganiseret vis. Dette er især vigtigt, da de uformelle møder mellem mennesker i forbindelse med handel i Bredgade er blevet begrænset i takt med, at butikkerne er lukket.

Hvordan skaber Bording og Ikast-Brande Kommune handling i fællesskab?

For at en nye vision kan realiseres og gøres til et eksternt brand såvel som lokal hverdag, er det helt centralt, at byens borgere og Ikast-Brande Kommune arbejder sammen og løfter projektet i fællesskab.

Konsulentfirmaet Hausenbergs erfaringer var, at de mindre byer, som i dag gør en forskel og har held til at vende en negativ udvikling er kendetegnet ved, at borgerne og foreningslivet står sammen om at udvikle byen. På den baggrund arbejder de sammen med kommunen, der kan bidrage med viden, økonomi og kompetencer i forhold til at tiltrække fondsmidler.

Samarbejdet bygger således på en nytænkning af relationerne mellem kommune og det civile samfund i form af borgere og foreninger samt i nogen grad også det private erhvervsliv. Hvor der er en stolt tradition i byer såsom Bording for, at man har engageret sig i byens fritidsliv, er der nu behov for, at borgere og foreninger engagerer sig i opgaver, der ellers ofte ses som offentlige. Udvikling og drift af byens fælles rum, drift af grønne arealer og igangsættelse af kulturelle aktiviteter er eksempler på den type af aktiviteter, som borgerne kan stå for i samarbejde med kommunen. Kan denne type af samarbejde opbygges, opnås flere fordele:

- pengene rækker længere, når alt arbejde ikke skal udføres med lønnet arbejdskraft
- det er nemmere at tiltrække eksterne midler fra fonde og puljer, idet midler ofte uddeles til steder, hvor der er et bredt forankret samarbejde, hvor kommune og borgere i fællesskab står bag en ansøgning
- kommunen har en interesse i at engagere sig i en by, hvor der er ildsjæle at samarbejde med og aktiviteter at bygge videre på
- kommunen "stoler på byen"
- frivilligt engagement i byens udvikling har som positiv sideeffekt, at selve arbejdet giver mere liv i byen og styrker de sociale netværk markant.

Næste step: Bording visionsgruppe

Det samlede visionsforslag lagde op til, at næste step i udviklingen af Bording rummer fysiske såvel som organisatoriske forandringer, der skal udvikles og løftes i et tæt samarbejde mellem IBK og Bordings borgere. Dette videre arbejde sker i en ny visionsgruppe, som etableres umiddelbart efter et borgermøde og består af engagerede borgere og IBK. En sådan Bording Visionsgruppe kunne på baggrund af input fra borgermødet og visionsoplægget arbejde videre med at formulere en fælles vision for Bording. Væsentligt for den fælles vision er, at den bygger på bred opbakning fra Bording og en god rollefordeling mellem Bording og IBK. En fælles vision, som bygger på

et tillidsfuldt samarbejde mellem Bording og Ikast-Brande Kommune, vil desuden være et vigtigt element i fremtidige fondsansøgninger til bl.a. Realdania.

Fokus på både det sociale og det fysiske

De følgende sider udgør et første udkast, som skal give en fornemmelse af de mulige projekter og den rollefordeling, som er nødvendig for at udviklingen af Bording kan blive markant og succesfuld. Listen udgør et inspirationsoplæg til borgermødet, hvor de konkrete ideer blev debatteret og kvalificeret, samt et oplæg til den efterfølgende visionsproces, hvor forskellige aktører kunne påtage sig de projekter, som de brænder for at gennemføre. Bording og IKB skal i fællesskab finde frem til den rette rollefordeling samt hvilke sociale og fysiske projekter, som skal udgøre de centrale elementer i visionen for Bording. Dette kan ske i Bording Visionsgruppen.

Socialt fokus: foreningslivet og mødesteder

Visionen omhandler følgende konkrete sociale og organisatoriske handlinger:

- Ressourcebank. Alle borgere melder ind med de ressourcer, som de kan bidrage med til Bordings udvikling. Det kan være tid, særlige kompetencer, græsslåmaskine, rendegarver etc.
- Forsamlingshuset som mødested. Kan forsamlingshuset styrkes og udvikles til et aktivt mødested alle ugens dage eller fælles samlingssted for alle foreninger? En eventuel udvikling af forsamlingshuset skal tænkes sammen

med en eventuel fysisk forandring af pladsen mellem forsamlingshuset, K.O. Skov og Kraftværket. Forandringer i brugen af forsamlingshuset bør drives frem af Bording selv, mens de større fysiske forandringer skal ske i tæt dialog med Ikast-Brande Kommune.

- Foreningstopmøde. Repræsentanter fra samtlige foreninger mødes til et topmøde, hvor de diskuterer, hvordan foreningslivet i byen kan styrkes, og hvordan de i fællesskab kan arbejde for hele byens udvikling.
- Skoleprojekter. Hvordan kan skolen involveres i Bordings udvikling?
- Konference. Ikast-Brande Kommune kunne placere konference Stationsbyen i forandring i Bording, og derved sætte fokus på, at Bording tænker nyt.
- Ekstern vidensdeling, fx i form af ekspertrådgivning eller sparring med frivillige fra andre byer

Fysiske fokus: udvikling af nøglepunkter i Bording

Der er tre oplagte store omdannelsesområder i Bording:

1. Jens Christensens Plads og Brandtomten - Nye fælles mødesteder
2. Bredgade - Byens fælles fokus
3. Forbindelser og overgange - Sikre skoleveje og liv gennem midtbyen

FASE 2: VISIONSGRUPPEN

Følgende er uddrag fra borgernes idekatalog Bording Unite[d]:

I sensommeren 2012 blev eksperternes visionsforslag sammenstillet til ét visionsoplæg, som på en åben workshop blev overdraget til hele byen. Efterfølgende er eksperternes arbejde blevet diskuteret, omformet og suppleret med nye, lokale ideer af Bording Visionsgruppe.

Bording Visionsgruppe, som har bestået af tidligere partnere og nye friske deltagere i processen, er blevet superviseret af Ikast-Brande Kommune i en lang række udviklings-workshops med dette idekatalog som sigte. Intentionen har været, at smelte eksperternes idéer sammen med Bordings egne drømme og behov, og resultatet er en bred forankret vision for Bording med overskriften Bording Unite[d]. Idekataloget og visionen om Bording Unite[d] er således et resultat af eksperternes indledende analyser, råd og visionære forslag, og bordingens lokalkendskab og egne idéer. Bording Unite[d] bygger dermed i høj grad på Bordings engagement, lyst til at handle og på byens mange frivillige, som skal bære langt de fleste af projekterne igennem.

Formålet med Bording Unite[d]

Visionsgrundlaget for Bording skal først og fremmest sikre, at Bording udvikler sig til en attraktiv familie- og pendlerby, både for kommende og fastboende bordingenserer. Idekataloget udgør et vigtigt redskab for byens fremtidige ar-

bejde med at udvikle Bording, idet kataloget både rummer den fælles vision og bidrager til at skabe overblik over de enkelte projekter, deres bagvedliggende værdisæt, og hvordan projekterne skaber fysiske og sociale forbindelser i byen. Det er Ikast-Brande Kommunes ønske at Bording Unite[d] skal have en demonstrationsværdi for andre mindre stationsbyer, som i lighed med Bording ønsker at ændre selvforståelse eller videreudvikle en attraktiv byprofil. Kataloget skal give lokale og eksterne interessenter et indblik i byens planer og projekter, og ikke mindst den helhed, de enkelte projekter indgår i. Kataloget kan også indgå i en generel diskussion om mindre stationsbyer og deres fremtidige rolle i Danmark.

Visionsgruppens Idekatalog fra 2013

Illustration af det samlede hovedgreb i Bording Unite[d] fra idekatalog

Bidragydere til udvikling af Bording Unite[d]

- Ekspertpanelet bestod af ni esterne eksperter som var valgt så deres fglighed kunne belyse Bordings udfordring fra forskellige vinkler. De ni eksperter samarbejdede i tre grupper: Kunst og kultur i Bording, Fritids- og frivillig-hedsliv og Regional erhvervsudvikling.
- Portnerpanelet bestod af 30 portnere som blev sammensat som sparingspartner til Eksperterne under udviklingen af de tre ekspertvisioner (en Portner er i denne sammenhæng, en frivillig som repræsenterer et uformelt fællesskab eller en forening).

- Bording Visionsgruppe består af 40 frivillige mellem 30 og 65 år. Visiongruppen blev dannet for at skabe idekataloget. Intentionen med arbejdet i visionsgruppen har været at bevidstgøre, koordinere og synliggøre Bordings egne ønsker som de ser ud efter samarbejdet med de eksterne eksperter. Visionsgruppen eksisterer stadig (dec.2014).

Processen blev superviseret af IBK (Ikast-Brande Kommune) og alle møder blev holdt på Bordings nedlagte station. Visionsgruppen skabte Idekataloget henover 6 intensive workshops med 2 ugers mellemrum. Derudover afholdt IBK en workshop med relevante medspillere i administrationen.

WORKSHOPS MED VISIONSGRUPPEN 2013

1. workshop: Værdier
2. workshop: Vision
3. workshop: Hvad har vi liggende af gode ideer
4. workshop: Kreativ udvikling og sammenlægning af nye og gamle ideer
5. workshop: Den enkelte ide og helheden/den overordnede plan
6. workshop: Idekatalogets indhold og udformning
7. workshop: Intern workshop i administrationen med drift chefen, planchefen, fritids- og frivillighedskonsulenten og kulturkonsulenten.
8. møde: Præsentation af kataloget for Visionsgruppen

BORDING +

FASE 3: BORDING +

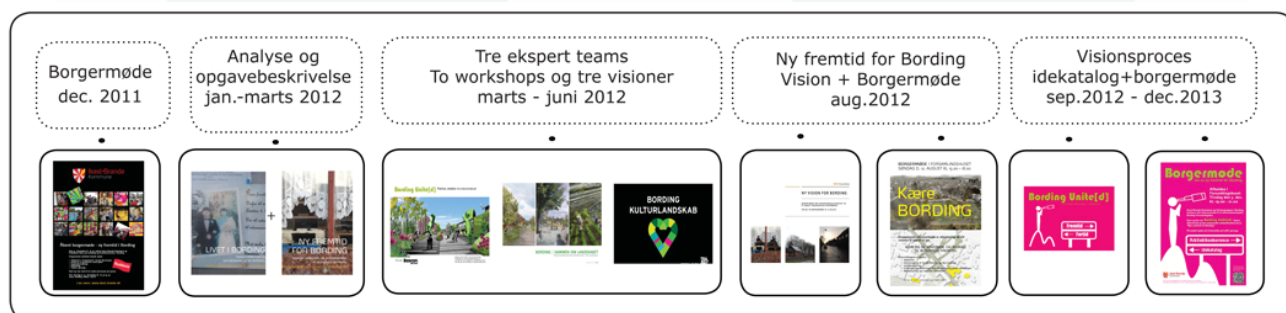
I marts 2013 godkendte byrådet at bruge borgernes idekatalog Bording Unite[d] som grundlag for arkitektkonkurrencen Nyt Centrum til Bording.

I samarbejde med visionsgruppen indsnævrede planafdelingen konkurrencens fokusområde til midtbyens tomme pladser, den stort set funktionstømte hovedgade og forbindelserne fra centrum til periferi.

De udvalgte steder i konkurrenceprogrammet blev: Jernbanekrydset forenden af Bredgade, brandtomten i centrum, Jens Chr. Plads foran forsamlingshuset, stationsområdet og Bredgade. Dertil en sikker og attraktiv forbindelse mellem skole og hal som førte livet gennem midtbyen.

Se arkitektkonkurrenceprogrammet Nyt centrum i Bording på bilag 4.

Se vinderforslaget Bording + på bilag 5.

Proces oversigt fra december 2011 til december 2013

Arkitektkonkurrenceprogram Nyt centrum i Bording fra januar 2014

Bording +

Nyt grønt og aktivt centrum i Bording

Vinderprojektet fra maj 2014 udarbejdet af Gottlieb Paludan Architects i samarbejde med landskabsarkitektfirmaet BOGL Bang & Linnét og Rådgivende Ingeniører MOE

PROJEKTERNE I BORDING +

Bording + indskriver sig i Visionen Bording Unite(d) med de mange borgerformulerede ønsker, drømme og værdier for byens fremtidige udvikling.

I dag er Bording en stations by, hvor centrum og Bredgade næsten har mistet sin funktion, og hvor livet fra byens før så aktive centrum, er flyttet ud i periferien knyttet til uddannelse og sportsaktiviteter.

Med forslaget BORDING + får Bording et realistisk og stedsbundet svar på, hvordan der kan etableres et nyt aktivt centrum, der kan danne rammen om et bysamfund hvor man hjælper og har tid til hinanden, hvor familie, ven- og fællesskab kan trives, og hvor byens levende foreningsliv og borgerengagement understøttes og videreudvikles.

Bordings oplever ikke, som så mange andre provinsbyer, en faldende befolkningsudvikling - tværtimod. Bording nyder godt af væksten i det man kan kalde den midtjyske båndby, og tilbyder rimelige priser på bosætningsområdet i forhold til Herning og Silkeborg. Derudover har Bording et uindfriet potentiale i kraft af stationsnærhed, byens eksisterende foreningsliv og borgerenes engagement.

Derfor har det været en forudsætning for opgavens løsning, at forstå til fulde, hvad Bordings hverdagsliv egentlig er. Det omfattende forudgående udviklingsarbejde har givet en uvurderlig indsigt i visionerne for byens fremtidige udvikling, og en forståelse for hvor store drivkræfter der er på spil samt det fællesskab og aktive kultur der tegner Bordings identitet.

Inddragelsen af Bordings borgere, engagementet og visionerne har således dannet et vigtigt udgangspunkt for projektets tilblivelse.

Visionerne er mange, fine og ambitiøse, men det kan være en udfordring at realiserer dem alle. Derfor har det været vigtigt for arkitekterne at udfolde så mange af ideerne som muligt.

Dels for at kvalificere og forankre forslaget, dels for at skabe en merværdi i projektet således at der dækkes flere forskellige behov på en gang. BORDING + ligger vægt på, at der kan skabes den størst mulige merværdi for byen, indfri Bordings borgeres værdier for livet i byen og skabe synergieffekter i byens hverdagsrum- og liv - derfor kaldes det for BORDING +.

BORDING + er visionen om, at et hvert tiltag i byen skal skabe en værdi både nu og på længere sigt. Dvs. at det der gøres i dag, skal give mening både i dag og i morgen! Projektet forslår mindre effektfulde indsatser, som drivkraft for igangsættelsen af Bordings udvikling, med det ønske, at det skal indgå i planen for centrum som blivende funktioner og elementer der fra dag ét kan skabe værdi for hverdagslivet.

Merværdien skal, udover konkrete tiltag, skabes gennem forskellige synergier mellem mennesker, funktioner og eksisterende attraktioner:

- Synergi mellem eksisterende menneskelige ressourcer: ønsket om at koble ressourcer og ildsjæle f.eks. mellem institu-

tioner og uddannelse, videreudvikle foreningsliv, byens borgere og erhvervsdrivende.

- Funktionel og social synergi: ønsket om at funktioner ikke står alene men altid kobles med en «overbygning» eller tillægsfunktion f.eks. forsamlingshus + noget mere, nyt supermarked + noget mere, stationen + noget mere, måske endda Kr. O. Skov + noget mere.
- Synergi ved de 'grønne indsatser' på byrum og forbindelser: begrønning af bymidten skaber rammen om nye sociale dynamikker og mødesteder samt fysiske koblinger der binder byens centrum, omgivelser og nærmeste opland bedre sammen. Bording skal fremover tilbyde smukke, frodige og robuste rammer der inkluderer og aktiverer, fremfor «golde og vedligeholdelsesfrie» tilfældige steder uden sammenhæng.

Visionen tager sit udgangspunkt i ideen om at udfolde det rekreative hverdagsliv på den smukkeste mulige måde. Ambitionsniveauet er højt og på samme tid helt nede på jorden! Med BORDING + tages der udgangspunkt i at skabe et enkelt greb, der på en og samme gang skaber flere løsninger.

Strategien demonstrerer, hvordan der med udgangspunkt i Bordings hverdagsliv og funktioner kan skabes en revitaliseret bydel, der kan forene det gode liv med nye bymæssige standarder.

Idéen bag BORDING + handler grundlæggende om at danne fællesskaber og skabe øget livskvalitet for nuværende og nye beboerne i Bording. Tilsammen skal byens nye tiltag bidrage til en bedre ramme for hverdagen i

Bording og skabe et nyt grønt og aktivt centrum for den familievenlige pendlerby.

STRATEGI

BORDING + skal opfattes som en værdiskabende strategi som i lige så høj grad peger på, at en sund by også må dyrke fællesskabet, relationerne mellem mennesker og vækstmulighederne i bredest mulige forstand. Det handler om at skabe en levende, aktiv og velfungerende provinsbysamfund, der kan tiltrække og fastholde en bred vifte af beboere og brugere. Tiltagene skal styrke stedets iboende kvaliteter og tilføje nye muligheder, kvaliteter og funktioner. Det handler om at udvide mulighederne for byen, så den bliver styrket både økonomisk, socialt, miljømæssigt og arkitektonisk.

I BORDING + er det grønne og det rekreative blevet en del af centrum. Det grønne skal både fungere som begrønnende, rumskabende og forbindende element. I Bording dyrker man sin by til fælles bedste, og tager ansvar for sin bys udvikling frem for at vente på at andre kommer og trækker det tunge læs.

I Bording er alle en ressource der enkelt kan deltage i udviklingen af byen. Ved at plante et træ, en busk eller en blomst, kan alle voksne som børn, være med til at igangsætte Bordings udvikling og gøre det til et sted, der blander og deler kultur og natur, aktiviteter, mødesteder og sammenhold mellem Bordings borgere.

Strategien/Helhedsplanen skal danne rammerne for nye uformelle mødesteder, nye aktiviteter, planlagte som spontane. Strategien bygger på en vision, som tager udgang-

spunkt i det der allerede er der, og bygger derfor på en høj grad af realisme og rationel tilgang, der tilfører helhedsplanen en robusthed, der i høj grad tager afsæt i det borgerdrevne arrangement. Foreningslivet, skolen, forsamlingshuset, sportsaktiviteterne er alle elementer der skal bidrage til at byens centrum.

Fra at være en stationsby med en hensynende bymidte til at være en grøn bydel med et aktivt liv i byens rum, hvor sport, aktiviteter, mødestede, fællesspisning og fællesaktiviteter, kan blive inspirator som eksempel på, hvordan andre provinsbyer med lignende udfordringer kan være et godt sted at bo for både voksne og børn, som et alternativ til de omkringliggende større byer.

HELHEDSPLAN

Nyt grønt centrum

Konceptet tager udgangspunkt i de ca. 2.335 indbyggere i Bording. Visionen er at plante tilsvarende antal træer inden 2020 - Et for hver indbygger.

Ønsket er at gå fra tomme forbindelser og tomme rum til grønne rum gennem en begrønning af udvalgte forbindelser, flader og facader. I centrum vil træerne skabe en skala i de tomme arealer mellem bygningerne.

Træerne giver en rumlig koncentration, skaber mindre og mere intime byrum der gør det nemmere at indtage byens rum for de der bruger byen og som samtidig ikke kræver et at de skal befolkes før bylivet opstår. Derudover er der en her-og-nu kvalitet ved træer i byens rum der som tiden går, bliver større og større.

Bording er en levende by med et stærkt og

værdifuldt fællesskab, som vi søger at styke yderligere bl.a. ved at sætte rammen for og skabe mulighed for et aktivt og levende byliv i centrum.

Forslaget forsøger derfor at skabe en koncentration af livet og fællesskabet inde i centrum, som vil fremme det spontane møde og danne platform for en mængde af muligheder og aktiviteter. Ved at se centrum som et koncentreret byområde, defineret af et netværk af gader og byrum frem for byrum med adskilte funktioner og pladسدannelser, skabes et klart defineret og identitetsskabende centrumområde mellem byens vigtigste dele, hvor den daglige færden mellem station, skole og hal bliver en sammenhængende og naturlig del af centrum.

Forbindelsen mellem skole og hal, føres via Borgergade over Jens Christensens Plads, langs Søndergade, Vestervang og under banen i den eksisterende underføring videre mod hallen. Forbindelsen udlægges som en fællessti med mulighed for ophold og parkering og med trafikdæmpende tiltag. Stien er overvejende grøn i form af træer, plantebede og græsarmerede trafikfelter.

Nyt aktivt centrum

Bording er en foreningsby, hvor sport er en vigtig del for både børn, unge og voksnes hverdagsliv, men som primært foregår i byens periferi. Bordings nye sammenhængende, grønne og aktive centrum, er et sted hvor foreningslivet foregår i byens rum på tværs af generationer, og hvor nye former for aktiviteter kan opstå og blomstre.

Det handler om at fortætte aktiviteter af forskellig art, fra sport til leg og socialt sam-

vær, indkøb og transport samt at forstærke forbindelserne mellem byens attraktioner og øvrige aktiviteter. Med forslaget om et nyt grønt og aktivt centrum, skabes en række nye retninger og sammenhænge.

Med grønne sammenhænge mellem centrum og byens attraktioner, aktiviteter, institutioner og landskab, skabes nye forbindelser der bidrager til at redefinere og opgradere de eksisterende områder. Vigtigst i det nye hierarki er byens «nye» byrum ved Jens Christensens Plads og Brandtomten, fremover kaldet Mødestedet som en mere positiv arbejdstitel inden et passende navn findes.

Med en redefinering af rummene omkring forsamlingshuset og Bredgade har vi den perfekte ramme til at koble bydelen endnu bedre med byen. Denne bymæssige strategi for Bordings centrum, skal aflæses som en sammenhængende bymæssig asfaltflade, hvor i træer plantes i grønne huller i grupper eller solitært. Et bymæssigt tæppe af forskellige funktioner, eksisterende og nye.

De forskellige fokusområder, Bredgade, Jens Christensens Plads, Mødestedet og omkringliggende veje og passager samt Smørhulle er blevet til en sammenhængende fortælling om Bordings centrum, hvor forskellige funktioner og aktiviteter er samlet på «tæppet» under træerne.

BEPLANTNINGSTRATEGI

Beplantningen er sammensat af udvalgte hjemmehørende arter. Træerne plantes med forskellige størrelser i et spredt mønster der vandrer gennem byrummene og ud til sidegaderne hvor de støder ud og markerer kanten til centrum. Træernes artssam-

mensætning ændres gradvist fra lunde med én art til nye sammensætninger der spiller sammen med omgivelserne.

På få udvalgte steder placeres solitære eksotiske - træer der skiller sig ud som enkeltstående perler i planen. Som taget fra villahaverne og placeret ud i det danske landskab. Projektet rummer mange træer, der med fordel kan etableres delvist som folkeprojekter hvor borgere sammen med anlægsgartene planter byen til evt. suppleret af overskuds træer og planter fra byens villahaver.

Et mindre med ligeså vigtigt lag i beplantningsstrategien er grønne plantebede og grønne felter der strategiske steder begrønner Bredgades golde flade, Vestervang og Borgergade og inviterer til ophold, pause eller aktivitet

FOKUSOMRÅDE 1 : BREDGADE

Bredgade ligger i forlængelse af stationen og er byens centrale hoved- og hande!sgade. I den nordlige del ligger størstedelen af byens butikker mens den sydlige del primært anvendes til boliger.

Bredgade har for få år siden gennemgået en reovering med ny karaktergivende belægning, der spænder fra facade til facade og skaber en samlet flade for både gående, cyklende og biler - det skaber et godt flow på kryds og tværs af gaden og skaber i udgangspunktet gode muligheder for handelsliv.

Vi foreslår, at den relativt nylagte belægning langs vejen som princip beholdes, men at der de steder hvor træerne bryder ud fra de tilstødende sidegader, etableres felter hvori der plantes træer, bundækkeplanter

og etableres græsarmring. Formålet er at give Bredgade et nyt fortættet udtryk med koncentrerede grønne lommer, der punktvis bryder vejrummets, i dag golde, belægning og skaber små grønne oaser med opholdsmuligheder, bil- og cykelparkering og frodig vegetation.

Mellem lommerne etableres der parkeringsfelter med græsarmring. Bredgade får dermed en ny rumlig grøn identitet der nedtoner den nuværende markante belægning, uden at hele vejbanen skal brydes op og omlægges.

De grønne flader kan kaldes "gå-om-hjørnet-felter" eller opmærksomhedsfelter, der skal invitere ind i Stræder og Smøger hvor aktiviteter, pauser og ophold under træer tilbydes.

Overfor Mødestedet er muligheden for at placere et nyt supermarked. Supermarkedet vil erstatte den medtagne eksisterende bygning, hvor der i dag er genbrugsbutik. Supermarkedet trækkes lidt tilbage så Bredgade udvides og skaber en lille forplads og entré ved indgangen.

Formålet med to supermarkeder placeret centralt på Bredgade overfor Mødestedet er at skabe et aktivt knudepunkt som vil trække liv over til Mødestedets mange aktiviteter og videre mod Kr. O. Skov og Jens Christensens Plads.

FOKUSOMRÅDE 2 : JENS CHRISTENSENS PLADS + BRANDTOMTEN OG OMKRINGLIGGENDE VEJE OG PASSAGER

Mødestedet og de tilstødende byrum og stræder samles med en gennemgående asfaltsflade bestående af eksisterende og ny asfalt. Grupper af træer plantes i grupper i større og mindre plantehuller i asfalten, og danner mindre rum og lysninger mellem træerne, med en koncentration centralt på Mødestedet omkring et vandspejl.

Der etableres felter langs kanterne som skal fortætte rummet med en forskelligartet kantzone, der giver et varieret byrumsforløb forløb af smalle stræder afløst af bredere byrumsåbninger i samspil med træerne.

Asfalten danner det underliggende homogene bytæppe. Vi foreslår at kalde de forskellige steder "Mødestedet", "Stræderne" og "Himmeltorvet" som angivet på planen. Felterne som følger sig til kanterne, har forskellige materialer og funktion ("gå-om-hjørnet-felter" eller opmærksomhedsfelter).

På "Mødestedets" vestlige side etableres et stort siddemøbel i træ, der folder sig op langs gavlen, kombineret med et felt til småbørnsleg. Her kan man vente på bussen ved Bredgades nye busstop og nyde eftermiddagssolen.

På modsatte side, etableres en hævet scene med mulighed for at projektere film og billeder på gavlen over scenen.

Scenen danner også afsæt for skate- og løbehjulsområdet langs den østlige mur der afgrænser pladsen. En opholdsplint afgrænser skateområdet ind mod pladsen.

Skateområdet afløses af basket og boldspil ved den sidste del af muren.

På den sydlige del af Mødestedet, som også afgrænses af en ny mur i flugt med den eksisterende ind mod villaerne, etableres et felt rum til klatring og rutcheleg, hvor muren også bringes i spil.

"Stræderne" forbinder Bredgade, Borgergade, Søndergade og Jens Chr. Plads. Træerne forskønner også stræderne og enkelte steder placeres små belagte felter af træ eller naturstensmaterialer, gerne i genbrugsmaterialer, der u-prætentivt og uhøjtideligt markerer små steder hvor der kan placeres en bænk, markere adgangen til mødestedet eller skabe en entré til Kr. O. Skovs forretning. Felterne er her små stoflige og taktile indslag, der bryder med asfaltfladen.

"Himmelrummet" er en stille pladسدannelse hvor et cirkulært vandspejl danner en lysning mellem træerne. Vandspejlet er tænkt som en omskiftelig installation, der kan skifte karakter fra stille vand og damp til vand-sprøjt.

Vandet ligger i niveau med asfaltfladen og indgår som en del af fladen, når vandet slukkes om vinteren. På den nordlige side af vandspejlets placeres en række stole, som er lænkes sammen i kæder der fæstes i asfalten, så at de er mobile uden at forsvinde fra pladsen.

Parkeringen til sparkassen og Kr. O Skov er placeret i mindre enheder der er placeret vest for Himmeltorvet med ind og udkørsel fra Søndergade.

JENS CHRISTENSENS PLADS

Asfaltfladen og træbeplantningen fortsætter ud på Jens Christians plads som binder byrummet sammen med resten af centrum. Træerne og fladen samler pladsen så at den opleves som et sammenhængende byrum hvor træerne tilsammen danner et løvtag med små lysninger.

Fællesstien mellem skolen og hallen krydser Jens Christensens Plads nordlige kant langs Kr. O. Skovs sydfacade. Det bliver et vigtigt krydsningspunkt der sammenbinder centrum med centrale dagligdagsfunktioner, og på den måde trækker noget af den daglige rytme og bevægelse af aktiviteter og skolebørn ind i Bordings centrum.

Parkeringen koncentrerer sig ned mod Søndergade. Vi ser pladsen som en fleksibel plads hvor parkeringsarealet kan inddrages til at være en del af pladsen ved større arrangementer, så som markedsdage, byfester og andre midlertidige funktioner og aktiviteter. På samme måde kan p-arealet midlertidigt øges mod øst efter behov. Også her placeres felter som bryder fladen og skaber mulighed for aktiviteter og grønne indslag.

Væksthuset kan danne rammen om en vifte af aktiviteter, herunder mindre aktiviteter der tilbyder andet end sport i hallen og naturoplevelser på landskabsringen. Om vinteren vil Væksthuset være oplyst og ligge som en lanterne i vintermørket og være pejlemærke for skolebørn og andre der vil krydse pladsen og færdes på skolestien.

Om sommeren kan citrusplanter og Væksthusets skatte bæres ud på træterrassen og bruges i sommerårets fællesspisninger. En

mere permanent pladسدannelse er placeret udfor Væksthuset med en nedsænket boldbane.

Pladsens flade indordnes i et gridnet, der dels består af markeringssøm, der både kan organisere parkeringspladserne samt inddele opstilling af markedsboder. Derudover består griddet af belysningsmaster og huller med låg, hvor det er muligt at placere stolper til midlertidigt opsætning af sejl, volleyball- og tennisnet mv.

FORBINDELSER

Som pendlerby skal brug af kollektive transportformer være så attraktivt som muligt. Der skal være optimale forhold for buspassagererne, og derfor lægges bustransporten om således at der etableres busstop i tilknytning til byens centrale funktioner, som skolen, bymidtens butikker i Bredgade samt Bording Station.

Udover den foreslåede nye, trygge og attraktive fællesstiforbindelse mellem skole via bymidten og videre ud til hallen, foreslås det at styrke det samlede stisystem i Bording, så byen får et sammenhængende netværk af cykel- og gangforbindelser - derved etableres mulighed for hurtigt og sikkert at komme ind til centrum, busstop og station uden brug af bil. På de få strækninger, hvor stisystemet er usammenhængende, kan der med få indgreb laves forbedringer for cyklister, så der skabes et sammenhængende netværk af trygge forbindelser mellem vilakvartererne, skolen og bymidten.

Cykelforbindelsen mellem skolen og hallen, er placeret så den danner den kortest mulige vej. Forbindelsen krydser centrum ved Jens

Christians Plads, og bindes således sammen med de øvrige byrum med kobling mod stationen i nord. Centrum skal, sammen med skolen, hallen og stationen fortsat være ryggraden i Bording.

Forbindelserne fra centrum ud til skolen, hallen og stationen forlænges derefter videre ud til landskabsringen, som en rekreativ grøn omfartsvej rundt om Bording for cyklende og gående i og på kanten til landskabet.

Parkering

Forslaget har fokus på at skabe sikre og trygge gang og cykelforbindelser, men vil også at bilerne fortsat har adgang og parkeringsmuligheder inde i centrum.

Derfor er antallet af parkeringspladser søgt bevaret, med to større parkeringsarealer i "Smørhullet" og på Jens Christians Plads samt en række mindre spredte parkeringsarealer langs Bredgade og på Borgergade, samt ved "Stræderne" op mod "Himmelrummet".

De centrale parkeringspladser kan danne udgangspunkt for "park ´n ride" samarbejder, hvor man mødes centralt i smukke omgivelser, er med til at befolke og indtage byrummene og er fælles om at pendle.

Jernbanekrydset omlægges, så der skabes en sikrere og tryggere krydsning, samt en tilgængelig og sammenhængende fodgængerforbindelse mellem Bredgade og stationen.

På strækningen ad Søndergade gennem jernbanekrydset mod Klochsvej bevares det eksisterende vejareal så vidt muligt. Vi vurderer den nuværende vejstandard som

værende acceptabel, og der arbejdes med en løsning der genanvender det eksisterende vejareal for at sikre en økonomisk fornuftig løsning og for at sikre bæredygtighed i projektet.

Vigepligtsforholdene forbedres, så fremkommeligheden for de største trafikstrømme mellem Søndergade og Klochsvej forbedres, samtidig med at de ændrede vigepligtsforhold med ny overkørsel og belægningsskift fra Bredgade skaber klarhed i hierarkiet for trafikkanterne.

Derudover etableres der en sammenhængende fodgængerforbindelse i forlængelse af eksisterende fortov ved stationen og frem til Bredgade ved bageren. En klar og tydelig vejvisning der giver god service for fodgængere til og fra stationen og Bredgade/Bymidte.

Belægningsskift på fortov er en del af den sikkerhedsmæssige opgradering af jernbanekrydset.

STATIONEN

Stationen og jernbanekrydset er en vigtig del af Bordings nye Centrum. Derfor begrønnes området generelt, konkret ved den nye busholdeplads i form af nye træer, på sikkerhedshegn 4 m fra spor i begge sider og på grusarealet syd for banen.

Hermed opgraderes stationsområdet samtidig med at pendlerfaciliteter forstærkes, dvs. busholdeplads tæt på stationen, udvidet cykelparkering, udvidelse af pendlerparkering og afsæt for yderligere funktioner i den eksisterende stationsbygning (et af de fineste huse i byen) som f.eks. luftpumper

til cykler, en vandpost, venterum og på sigt meget gerne en byens kiosk. Det foreslås derudover, at der etableres et seniordrevet cykelværksted ved stationen, som kan være med til at revitaliser stationsområdet.

Stationsomdannelsen er tænkt ind i et fremtidsperspektiv for byen, hvor stationens kobling til den øvrige bymidte styrkes. Set i det lys er det en god idé, på sigt, at etablere en ny stibroforbindelse fra Smørhullet til stationen således at adgangsforholdene forbedres fra begge sider af stationen og tilgængeligheden mellem bymidten, stationen og videre ud i landskabet, samt forbindelsen til den evt. fremtidige udstykning i Bording Nord øges.

Som led i etableringen af ny stibro, foreslås det at etablere en ny perron syd, så man via bro og trappe/elevatorer kan komme fra den ene perron til den anden uden at skulle krydse spor. En ny perron syd for sporene vil samtidig give mulighed for at binde stationsområdet endnu bedre sammen med den øvrige by.

ANLÆGSØKONOMI

Forslaget er tænkt som en langsigtet bredt funderet strategi, der tilsammen vil tilføre området og byen en merværdi i forhold til hvis man blot byggede ad hoc uden en overordnet vision og udviklingsstrategi. Udover de miljømæssige, sociale og arkitektoniske ambitioner er der også en indbygget ambition om at projektet tilfører området et vedvarende økonomisk potentiale - Bording +!

Det er anbefalingen at Ikast-Brande Kommune, sammen med Visionsgruppen tager

initiativet og står i spidsen for et visionært udviklingsprojekt baseret på principperne i "Bording +".

Det bliver de enkelte grundejere, fritids- og borgerforeninger og institutioner der i sidste ende skal stå for at bære udviklingen igennem. Kommunen bør i det lys forpligte sig til at stå for den overordnede koordinering, facilitering og kommunikation om projektet - vi har i nærværende konkurrenceforslag forsøgt at introducere så mange af ideerne fra Bording United som muligt, men Bording Uniteds idekatalog skal bæres videre i den kommende tid.

Anlægsøkonomisk har vi valgt at sondre mellem de forskellige delområder, der hver især har sine egne grundvilkår der skal tages hensyn til for at opnå en realistisk og sammenhængende økonomisk realisering. Nogle af delområderne er i vores forslag vægtet økonomisk anderledes end der ligger op til i konkurrenceprogrammet, dog med Jernbanekrydset som en låst ramme. Anlægsøkonomien i nærværende konkurrenceforslag er dermed som følger:

DRIFT

Forslaget tager udgangspunkt i en pragmatisk løsning af Bordings nye byrum og forbindelser. Vi bygger videre på de eksisterende belægninger og overflader i vid udstrækning, men med et ønske om at skabe en mere sammenhængende flade. Enkelte steder i Bredgade erstattes den sribede fortovsbelægning af nye græsarmeringsoverflader samt plantebede i forbindelse med træplantning og på Jens Christensens Plads bygges videre den eksisterende bund af asfalt. Asfalten er karakterfuld jo mere sam-

mensat og "lappet" den bliver og med aktivitetsfelter hvor ekst. belægning fra Bredgade og Borgergade genanvendes, skabes en nuanceret sammensat, men homogen flade.

Træer plantes i grupper eller solitært hvor plantehullet sine steder kan stå med kantafslutning i stål eller mere flydende med grus der "glider over i" asfaltfladen. Brugen af holdbare, robust og vedligeholdelsesvenlige materialer styrker bæredygtigheden i den daglige drift

PARTNERSKABER

Driften af de mange træer vil primært handle om korrekt beskæring, samt ved evt. genplantning hvis træer, mod forventning, skulle blive udsat for hærværk. Byens tilhørsforhold til træerne vil aktivere borgere med viden om beskæring og pleje og et samarbejde mellem kommune og borgere ville etableres, både i form af dagligt tilsyn og pleje men også i et uformelt offentligt/ privat partnerskab.

Driften af Bordings nye "Væksthus" på Jens Christensens plads varetages af byen selv. Driften organiseres via Foreningstopmøderne, en organisation som er kommet i stand under visionsprocessen. Op mod 300 frivillige donerede under processen mellem 1 - 20 timer i byens fælles ressourcebank - og den donation aktiveres i Væksthuset. Den grundlæggende drift af den sæsonforlængende bygning (skift af ruder o.l.) varetages af Ikast-Brande Kommune.

Ansvar for at Væksthuset bruges, så det bliver en ramme om byliv, er fordelt ud på byens foreninger. Foreningerne har forpligtiget sig en weekend hver.

Ikast - Brande Kommune har bidraget til ne-

drivningen af Bredgade 9, så den nedlagte Imerco kan give plads til en evt. ny dagligvarebutik. Ejendommen er fortsat til salg, samtidig med at byens erhvervsforening arbejder aktivt med forskellige udviklingsprojekter i retning af både boliger og detail.

INVESTERINGSREDEGØRELSE

Kommunalt initiativ:

Naturgenopretningsprojekt - genslyngning af Bodholt Bæk og Bording Å, herunder etablering af trampestier - finansieres af Ikast-Brande Kommune / Miljøafdelingen.

Anlægsudgifterne forventes at blive i størrelsesordenen 1 mill. kr, og dækker udgifter til selve anlægsarbejderne, arkæologiske forundersøgelser, omlægning og tilretning af spildevandsledninger, hegning, lodsejererstatninger, m.m.

Projektet forventes afsluttet medio 2015

Kommunalt initiativ:

Ikast-Brande Kommune har udbudt 14 attraktive boliggrunde på Kornblomsten i nordbyen. Det er første etape af en helt ny bydel, hvor der er lavet strukturplan, som viser mulighed for 200-250 boliger på sigt.

Kommunalt initiativ:

Ikast-Brande Kommune har via lokalplan nr. 227 udlagt 1,7 ha. til boligformål i den østlige ende af byen og via lokalplan nr. 233 udlagt ca. 6 ha. til boligformål i den vestlige ende.

Kommunalt initiativ:

Ikast-Brande Kommune ejer ca. 40 ha. som via Lokalplan nr. 225 er udlagt til rekreative formål. Området indeholder i dag sportshal, foldboldbaner, rideskole, hundetræningsbane samt cykelbane men der er mulighed

for, at området kan rumme endnu flere aktiviteter.

Kommunalt initiativ:

Kommunen følger løbende ejendomsmarkedet og er klar til opkøb, hvis "Låsby Svendsen" dukker op i byen.

Kommunalt initiativ:

Til efterårets budgetforhandlinger vil der blive fremsendt et anlægsønske om en ny børnhave i Bording.

Synergi

SYNERGI

Merværdien skal, udover konkrete tiltag, skabes gennem forskellige synergier mellem mennesker, funktioner og eksisterende attraktioner:

Synergi mellem eksisterende menneskelige ressourcer: ønsket om at koble ressourcer og ildsjæle f.eks. mellem institutioner og uddannelse, videreudvikle foreningsliv, byens borgere og erhvervsdrivende.

Funktionel og social synergi: ønsket om at funktioner ikke står alene men altid kobles med en «overbygning» eller tillægsfunktion f.eks. forsamlingshus + noget mere, nyt supermarked + noget mere, stationen + noget mere, måske endda Kr. O. Skov + noget mere (f.eks. Bordings åbne værksteder i Kr. O. Skovs lagerbygning

Synergi ved de 'grønne indsatser' på byrum og forbindelser: begrønning af bymidten skaber rammen om nye sociale dynamikker og mødesteder samt fysiske koblinger der binder byens centrum, omgivelser og nærmeste opland bedre sammen. Bording skal fremover tilbyde smukke, frodige og robuste rammer der inkluderer og aktiverer, fremfor golde og vedligeholdelsesfrie tilfældige steder uden sammenhæng.

SUCCESKRITERIER

Helhedsplanen skal være robust. Det betyder at den skal kunne optage forandringer i enkeltområderne over tid, uden at miste sine overordnede kvaliteter.

- De fysiske rum og forbindelser i Bording centrum skal fremstå som attraktive byrum og gode forbindelser. Byrum og forbindelser

skal fungere både funktionelt og æstetisk i forhold til bylivet, som det folder sig ud i Bording – fra byfestens mylder til hverdagslivets rytme, hvor byen på nogle tidspunkter kan være næsten mennesketom.

- Helhedsplanen skal skabe et mindre og intensiveret centrum for byens handel. Det nye komprimerede fokusområde for handelen skal samles omkring den vestlige del af Bredgade, Mødestedet og i en tværgående akse over mod Kr. O. Skov og Jens Christensens Plads.

- Forbindelserne skal koble Bording centrum op på det eksisterende liv i periferien omkring skole og hal. Forbindelsen skal etablere et sammenhængende forløb mellem hal og skole og samtidig fungere som to selvstændige forløb, der forbinder centrum med henholdsvis skole og hal i byens sydlige og vestlige periferi.

▪ Overgangene mellem konkurrenceområdet og naboområderne skal være løst.

Forslagene skal afspejle originalitet, arkitektonisk kvalitet og realiserbarhed i forhold til ønsket om at intensivere oplevelsen af handel, liv og fællesskab i midtbyen på nye betingelser. Dette skal også gøre sig gældende i forhold til at skabe gode, tilgængelige og trafiksikre rammer for hverdags- og fritid

og vestlige periferi.

- Overgangene mellem omåde-fornyelse-sområdet og naboområderne skal være løst så overgangene ikke opleves bratte og uovervejede.
- Løsningerne skal afspejle arkitektonisk kvalitet i forhold til ønsket om at intensivere oplevelsen af midtby på nye betingelser. Dette skal også gøre sig gældende i forhold til at skabe gode, tilgængelige og trafiksikre rammer for hverdags- og fritidslivet i overensstemmelse med byens vision.

Jens Chr. Plads og Mødestedet

- Jens Chr. Plads og Mødestedet skal være gode rammer om både leg og bevægelse, fællesskab og spontane møder. Æstetik og drift skal passe til den mindre stationsby, og stederne skal kunne fungere på tidspunkter, hvor der kun er få eller ingen mennesker i bybilledet.

Bredgade

- Bredgade skal være en kombineret butik- og bolig-gade, der udover at rumme den eksisterende handel også skal bidrage til byens fælles rekreative liv.
- Bredgades tyngdepunkt for handel mod vest skal flettes naturligt sammen med tyngdepunktet for boliger mod øst.
- Handelsoplevelsen skal komprimeres omkring Bredgades eksisterende butikker og Mødestedet. Den nye Bredgade skal accentuere, synliggøre og fortætte det liv, som er i Bording.
- Bredgade skal tage hensyn til tilgængelighed for alle.
- Bredgade skal imødekomme beboernes og særligt de eksisterende butikkers behov for levering af varer og kunde adgang med bil, ved fortsat at give plads til biltrafik og park-

ering.

- De eksisterende parkeringsarealer og antallet af parkeringspladser skal fastholdes.
- Bredgade fortsat, både visuelt og funktionelt opleves som byens hovedgade og hele byens ansigt udadtil.
- Den nye udformning af Bredgade må ikke medføre væsentligt forøgede driftsudgifter for kommunen.

Bearbejdning af byrum og forbindelser

- Byrummene skal intensivere oplevelsen af handel, liv og fællesskab i midtbyen. Dette skal gøre sig gældende i forhold til gode, tilgængelige og trafiksikre rammer for hverdags- og fritidslivet.
- Bearbejdningen af Jens Christensens Plads Mødestedet og de omkringliggende veje og passager, skal styrke oplevelsen af et nyt centrum i Bording.
- Det nye sammenhængende centrum skal intensivere oplevelsen af et eksisterende handelsliv og samtidig skabe nye opholds- og aktivitets steder, som afspejler den familievenlige pendlerby.
- Centrum skal tænkes sammen med forbindelserne til hal og skole.
- Centrum skal funktionelt og æstetisk fungere både med mange mennesker og med relativt få/ingen mennesker.
- Centrum skal være tilgængeligt for alle og ikke opdele brugerne i funktionshæmmede og ikke-funktionshæmmede.
- Jens Christensens Plads skal fungere som mere end blot en parkeringsplads, samtidig med at den stadig har p-pladsens funktion.
- Pladsen skal altså både rumme samme mængde biler som før og tilbyde alternative funktioner, når bilerne er væk.
- Området foran varmeværket samt forsamlingshusets og Den Jyske Sparekasses

med henholdsvis skole og hal i byens sydlige og vestlige periferi.

- Overgangene mellem konkurrenceområdet og naboområderne skal være løst.

- Forslagene skal afspejle originalitet, arkitektonisk kvalitet og realiserbarhed i forhold til ønsket om at intensivere oplevelsen af handel, liv og fællesskab i midtbyen på nye betingelser. Dette skal også gøre sig gældende i forhold til at skabe gode, tilgængelige og trafiksikre rammer for hverdags- og fritid

HANDLINGS og TIDSPLAN

Se vedlagte skema

BYGNINGSFORNYELSE

Der indgår ingen bygningsfornyelse i projektet.

Budget

BUDGET FOR REALISERING AF BORDING + FASE 3

REVIDERET: Budget for 'Nyt centrum i Bording' FASE 3

Opdateret 23. april 2015. Alle tal ekskl. moms.

				Fordeling af udgifter		
				Ikast-Brande Kommune	MBBL	Realdania
Anlæg	Pris m2	Antal m2				
Jens Chr. Plads + brandtom	1155	6063	7.000.000	3.193.073	1.545.915	2.740.620
Bredgade	1125	3555	4.000.000	1.824.613	883.380	1.566.069
Forbindelser til hal og skole			2.750.000	1.254.422	607.324	1.076.672
Jernbanekrydset			1.500.000	684.230	331.268	587.276
Rådgivning			1.500.000	684.230	331.268	587.276
I alt anlæg til konkurrence			16.750.000	7.640.568	3.699.155	6.557.912
Trafiksanering Borgergade og Vestervang			2.225.000	1.014.941	491.380	871.126
Trafiksanering på Klochsvej			750.000	342.115	165.634	293.638
Uforudsete udgifter			1.510.000	688.791	333.476	591.191
Anlæg i alt			21.235.000	9.686.415	4.689.645	8.313.866
Proces, grundkøb med mere						
Projektstyring v. IBK á 361/time + 50% overhead (925 timer)			500.000	228.077	110.423	195.759
Køb af Superbest-grund			800.000	541.599		313.214
Bygeherrerådgivning			452.500	206.409	99.932	177.162
Proces, grundkøb med mere i alt			1.752.500	976.085	210.355	686.134
Fondsskat 17,5% af 9.000.000						
			1.575.000			
Budget alt i alt			24.562.500	10.662.500	4.900.000	9.000.000

Se budget i stor størrelse i bilag 6.

Ikast-Brande
Kommune

